

KJV 2011-2012 (GROEP 6)

Galgenmeid / Jean-Claude van Rijckeghem en Pat van Beirs (door Joni De Mol)

Auteursinfo (zie ook www.villakakelbont.be)

Jean-Claude van Rijckeghem werd op 1 december 1963 geboren in Gent. Als kind was hij geen boekenwurm, wel was hij gek op films en strips. Van opleiding is hij vertaler-tolk. Zijn eindwerk maakte hij over het toen opstartende Filmnet. Dat was meteen de overstap naar de wereld van de filmdistributie, waar hij o.a. vertaal- en schrijfwerk en promotiewerk verrichtte. Zijn eerste scenario schreef hij voor de film *De bal*, een jeugdfilm over een meisje en haar magische voetbal, die z'n weg vond in verscheidene Europese landen. De tweede jeugdfilm *Science fiction* sleepte zelfs een aantal prijzen in de wacht op internationale filmfestivals.

Pat Van Beirs werd op 7 september 1954 geboren als zoon van een wiskundeleraar met een grote belangstelling voor literatuur en geschiedenis. Net als Jean-Claude is Pat vertaler van opleiding. Zijn grote droom om het te maken als Shakespeare-acteur werd in de kiem gesmoord door gezondheidsproblemen. Hij ging als vertaler aan de slag en schreef daarnaast ook filmrecensies. Toen Jean-Claude het aanbod kreeg om de Vlaamse versie van *Chicken Run* te maken, werkten de twee voor het eerst samen aan de adaptatie, waarin ze verschillende Vlaamse dialecten aan bod lieten komen. Voor Pat betekende de film een wending in zijn carrière, want nu wordt hij gevraagd voor de Vlaamse dubs van vele bekende films en series.

Het eerste boek dat ze samen schreven heet *Duivelsoog*, daarop volgde *De zevende sluier*. Hun roman *Jonkvrouw* won verschillende prijzen: De Thea Beckmanprijs, de Boekenleeuw, de prijs van de Kinder- en Jeugdjury Vlaanderen, de Interprovinciale Prijs voor Letterkunde, de Kleine Cervantes en een eervolle vermelding van de Zoenjury. Ook *Galgenmeid* won al de Boekenleeuw. Het is niet zo dat ze om de beurt een hoofdstuk schrijven. Meestal geeft Jean-Claude een eerste aanzet voor een hoofdstuk of scène. Pat doet de research. Hij bezit de kunst om historische feiten aan de weet te komen die niemand anders kent. Schrijven doen ze met z'n tweeën achter de computer, waarbij ze mekaar creativiteit stimuleren.

Kort samengevat

Antwerpen 1582. De veertienjarige beurzensnijder en inbreekster Gitte Niemandsdochter wordt in de boeien geslagen door de stadswacht en ter dood veroordeeld. Ze ontsnapt ternauwernood aan de galg door de onderbaljuw ervan te overtuigen dat haar vader een Spaanse hertog is die bovendien adviseur is van de Spaanse koning Filips de Tweede. De Nederlanden zijn in oorlog met Spanje en in ruil voor haar leven moet Gitte spioneren voor de Nederlandse prins van Oranje. Ze reist naar Sevilla en zal al haar listen en handigheid moeten aanwenden om de strategische zeekaarten van de hertog te stelen. Maar hoe langer Gitte in Sevilla is, hoe meer ze van de stad en van de hertog gaat houden. Wanneer ze de elegante don Domingo ontmoet, slaat haar hart helemaal op hol. Ze probeert met alle middelen onder haar opdracht uit te komen...

Praten over het boek

Over dit boek valt er heel wat te vertellen. De methode Chambers is hier een handige instap: zie *Methode Chambers* op www.kjv.be/begeleiders/handboek.php en het boek *Vertel eens* van Aidan Chambers (Biblion, 2002).

Structuur

Het verhaal wordt verteld in 52 hoofdstukken, die geen titel hebben, maar wel genummerd zijn. Als er in het verhaal een sprong in de tijd plaatsvindt, staat onder het hoofdstuknummer [Anno 15xx]. Het verhaal begint als Gitte in 1582 Antwerpen uit stelen gaat en gearresteerd wordt. Om te verklaren hoe ze zo'n diefje geworden is, gaat het verhaal terug in de tijd. Zo speelt hoofdstuk 2 zich af in 1572, hoofdstukken 3 en 4 gaan over 1576 en hoofdstukken 5 tot 9 over 1580. Pas in hoofdstuk 10 belandt het verhaal weer bij zijn beginpunt aan, in 1582. Daarna maakt het verhaal nog twee keer een sprongetje in de tijd. Vanaf hoofdstuk 30 is het 1584 en de laatste drie hoofdstukken, vanaf 50, spelen zich ten slotte af in 1585.

Personages

Er komen bijzonder veel personages in het verhaal voor. In het onderstaande overzicht zijn dan ook enkel de voornaamste personages opgenomen.

- ***Gitte***
Gitte is de bastaarddochter van een serveerster en een Spaanse edelman. Op haar vierde wordt ze door haar moeder achtergelaten in een weeshuis waar ze opgroeit. Als ze moet vertrekken uit het weeshuis, komt ze terecht bij de rondreizende apotheker Zwart Peerken. Ze gaat aan het stelen samen met een ander lid van de groep, Karel de Kerkpisser. Als Gitte wordt betrapt, kan ze maar net een ophanging vermijden door naar haar vader te verwijzen. In ruil voor haar redding moet ze in Spanje bij haar vader gaan spioneren.
- ***Meester Adriaan en Greta***
Zij zorgen voor de kinderen in het weeshuis.
- ***Zwart Peerken en Manke Esmeralda***
De apotheker en zijn vrouw. Zwart Peerken blijkt allerlei spullen te verkopen die niet werken en Esmeralda beweert uit Klein-Egypte te komen en de toekomst te kunnen voorspellen.
- ***Slimme Ricus en de heilige Franciscus***

Twee andere leden van de troep van Zwart Peerken. Ricus heeft epilepsie. Johannes kan hem zagezegd miraculeus genezen als hij een aanval krijgt, waardoor mensen denken dat hij heilig is.

- ***Karel de Kerkpisser***

De jongen die Gitte opleidt in de dieverij. Hij wordt verliefd op Gitte.

- ***Johannes Vuylsteke***

Deze jongeman valt in de voor de onderbaljuw als Gitte wordt gearresteerd. Ze wordt toch veroordeeld, maar hij heeft medelijden met haar. Hij gelooft dat ze de dochter is van de hoge edelman de Almendraje. Hij bekommt bij Willem van Oranje dat Gitte naar Spanje wordt gestuurd om te spioneren. Hij moet zelf ook naar daar zodat Gitte bij hem verslag uit kan brengen. Hij wordt op Gitte verliefd hoewel hij vlak voor zijn vertrek naar Spanje getrouwd is. Hij sterft als naar Antwerpen proberen terug te keren.

- ***Hertog de Almendraje***

Gitte kent de naam van haar vader door de camee die ze heeft gekregen van haar moeder. Als ze in Spanje bij hem aanklopt, ontvangt hij haar in zijn huis. Met zijn wettige echtgenote heeft hij geen kinderen en Gitte is voor hem een godsgeschenk. De hertog is ook de baas van het Huis van de Oceanen. Daar worden de kaarten van de wereldzeeën gemaakt. Die kaarten zijn bijzonder belangrijk in de oorlog tussen Spanje en de Nederlanden.

- ***Doña Urraca***

De vrouw van de hertog van Almendraje. Tegen de hertog doet ze alsof ze Gitte vreselijk vindt, maar stiekem aanvaardt ze Gitte als de dochter die ze graag wou.

- ***Don Domingo***

De neef van de hertog. Gitte wordt verliefd op hem. Als ontdekt wordt dat ze elkaar 's nachts ontmoetten, moeten ze trouwen. De ochtend na hun huwelijk ontdekt Domingo het brandmerk dat Gitte kreeg bij haar terechtstelling. Hij probeert haar te vermoorden. Als hij ontdekt dat dat mislukt is en dat Gitte naar Antwerpen ontsnapt is, gaat hij naar Antwerpen om zich nogmaals op haar te wreken. Ook die poging mislukt. Gitte blijkt na hun nachtelijke escapades wel zwanger te zijn van hem. Ze noemt hun dochter Francisca.

Historische achtergrond

De Nederlanden – wat nu België en Nederland is – hoorden in de zestiende eeuw bij het Koninkrijk Spanje. De mensen in de Nederlanden hadden hun koning, Filips II, echter nog nooit gezien. Toch vroeg hij meer en meer belastingen. Ook was hij heel streng katholiek, terwijl de mensen in de Nederlanden meer en meer protestants waren. Ze kwamen in opstand in 1568. De oorlog die volgde zou tachtig jaar duren (tussen 1609 en 1621 was er wel een bestand). Uiteindelijk was het resultaat dat wat nu België is bij Spanje bleef horen, maar dat wat nu Nederland is, onafhankelijk werd. In het verhaal worden verschillende historische personages vernoemd:

- ***De hertog van Alva***: hij leidde de oorlog tussen Spanje en de Nederlanden in de beginfase. Hij stond bekend als de bloedige hertog omdat hij zo veel mensen liet vermoorden omdat ze niet katholiek waren.

- **Alexander Farnese**: hij werd in 1578 landvoogd van de Nederlanden. Hij leidde de Spanjaarden in de oorlog en was zeer bekwaam. Hij wist dan ook een hoop Vlaamse en Brabantse steden terug onder het gezag van Spanje te krijgen.
- **Willem van Oranje**: hij was eerst een raadsman van koning Filips, maar ontpopte zich daarna tot leider van de opstandelingen. Het lied dat toegeschreven wordt aan Marnix van St. Aldegonde – die overigens ook in het verhaal voorkomt – werd later het volkslied van Nederland: het Wilhelmus.

Wisten (of weten) de juryleden veel over deze historische achtergrond? Weten ze meer nu ze het boek gelezen hebben? Gaan ze n.a.v. dit boek anders naar de geschiedenis van de Nederlanden kijken?

Thema's

- **Loyaliteit en trouw**
Gitte heeft het moeilijk om te kiezen voor wie ze moet werken. Ze is naar Spanje gestuurd om te spioneren, maar leidt daar een veel beter leven dan ze ooit in Antwerpen had. Ze is verliefd op Don Domingo en houdt van haar adoptie moeder. Moet ze trouw zijn aan het land van haar moeder waarin ze opgroeide, of mag ze kiezen voor het land van haar vader: Spanje? Pas als de mensen in Spanje haar misdaadverleden ontdekken, heeft ze geen andere keuze dan terug keren naar Antwerpen. Eens ze daar is, is ze desondanks toch ook weer blij om terug thuis te zijn.
- **Liefde**
Gitte is een bastaarddochter. Tijdens de oorlog met Spanje hadden veel vrouwen uit de Nederlanden relaties met Spanjaarden. Ze waren soldatenliefjes. Zulke vrouwen werden scheef bekeken door de bevolking, omdat ze aanpaptten met de vijand. Gitte heeft echter mooie herinneringen aan haar moeder. Zelf wordt ze ook verliefd op de Spaanse Don Domingo.
- **Armoede**
Eigenlijk wil Gitte helemaal niet stelen, maar door de omstandigheden van haar leven, moet ze wel. Sommige mensen hebben medelijden met haar, anderen veroordelen haar erom.
- **Huilen**
Een motief dat verschillende keren terugkomt in het verhaal is huilen. Gitte huilt nooit, want – zo zegt ze – ‘huilen helpt geen ene mallemoer’ (o.a. p. 142 en p. 413). Pas als Gitte terug is in Antwerpen en aankomt bij Zwarte Peer huilt ze wel. Niet uit verdriet, maar uit blijdschap om weer terug te zijn.

Halen de juryleden dezelfde thema's uit het boek? Vraag hen om het (lijvige) boek in maximum drie woorden samen te vatten.

Meer lezen

De val van de Vredeborch van Thea Beckman gaat over hoe de mensen in Utrecht de oorlog met de Spanjaarden beleven. Ook daar komt het thema van bastaardkinderen in voor.

Meer kijken

Gitte heeft het enkele keren over het retabel van de kerk waar ze Johannes ontmoet (zie bv. p. 204-5), de Santa Maria de la Sede in Sevilla. Dat retabel werd gemaakt door een Vlaamse beeldhouwer.

Hier vind je een foto van het altaarstuk: static.panoramio.com/photos/original/44778851.jpg

Tot slot: www.kjv.be

Laat de juryleden online hun zeg doen bij het boek en/of lees er de commentaren van andere juryleden.

www.kjv.be → Welke boeken moet ik lezen → groep 6

Klik op de cover om commentaar te geven bij dit boek

Heb je foto's of tekeningen gemaakt? Toon ze online!

www.kjv.be → Prikbord → groep 6